

ERDELYI ÉLET

BCU Cluj / Central University Library Cluj

MARLENE
DIETRICH

„Sanghai express“ — (Paramount)

Az arad városi mozgószínházak sláger
műsorából

A CORSO-MOZI MŰSORÁBÓL

A kisasszony valutája

Nóti Károly ügyes kézzel kiszélesítette a közismert Dollárpapa című vígjátékot és tele tüzdeltte aktuális vonatkozásokkal, különös figyelemmel a manapság annyira divatos pénz nélkül gründolt „hatalmas” vállalatok belső életére és kulisszatitkaira. A filmben, dacára a sok vidámságnak, e mögött rengeteg életigazság húzódik meg. A főszerepeket **Hans Mosser**, a kiváló karakter színész, **Heinz Rühmann**, **Ida Wüst** és egy új nő; **Hedy Kiesler** játsszák.

Nebántsvirág

Hervé halhatatlan operettjét ötven évvel ezelőtt mutatták be a párisi színpadokon, hogy most azután, mint hangos film az örökifjú zenéhez társuló minden eddigi előadását meghaladóan, ötletes és humoros beállításban vonuljon be diadalmasan a mozgósínházakba. Ez az operett úgy szövegében, mint zenéjében él, pezseg, éltet és melegít ma is. **Anny Ondra** a címszerepben elragadó, de nagyon jók **Junker-mann** és **Karlweist** is.

Jön! Os Walter Gers, a kiváló braziliai erömművészek szenzációs műsora.

AZ ARADI KÖZLÖNY

Erdély legrégebb, legolvasottabb és legelterjedtebb napilapja!

Bevásárlás előtt tekintse meg

Szántó es Komlós
ruhanagyáruház szenzációs ki-
rakatait. — Mélyen leszállított
árak. Mérték utáni rendelések
gyorsan, pontosan és megbizha-
tóan eszközöltetnek. Szenzációs
nagy raktár iskolaöltönyökben.
ARAD, Színházépület.

„Fortuna“

Butorüzlet Aradon

volt Boros Béni-tér 41. (Mezőgazdák
székházában). Legolcsóbban be-
szerezhető háló, ebédlő, konyha és
egyéb lakásberendezések legjobb ki-
vételben, előnyös fizetési feltételek
mellett is. 0—0 0—0 0—0 0—0

P A L A D I C S I.

Kül- és belföldi gyógyszerkülönlegességek.

Vojtek gyógyszertár

Bukarest, 1932 MÁRC. 11.

XXI. ÉVF. 8. SZ.

FŐSZERKESZTŐ :

GELLER ÖDÖN

A világgazdaság csődjéből a gazdasági erők észszerű átszervezése az egyetlen kivezető út

Az »Erdélyi Élet« szerkesztősége két évtizedet meghaladó idő óta, állandóan fokozódó ambícióval emeli a lap egyes rovatainak színvonalát. Céljában mindenkor segítségére van hatalmas olvasótáborának olyképen, hogy a napi eseményekhez, problémákhoz való hozzászólását, véleményét, kritikáját, utkeresését, panaszát, sérelmét, szakszerű tanácsát eljuttatja lapunk szerkesztőségéhez. Örömmel, készséggel vállunk továbbra is a közönség szolgálatára.

Az egész gazdasági világ hátat fordított az évszázadokon át hirdetett szabadkereskedelmi gazdasági politikának, hogy helyébe léptesse a nemzeti gazdasági törekvéseknek még kissé kaotikus formában való megnyilatkozását. A világgazdaság a maga ezernyi ismeretlen tényezőjével egyre inkább a fikciók világába vonul vissza és akarva nem akarva a céltudatos nemzeti gazdasági kollektív törekvések foglalják el az egyén gazdasági szabadságára alapozott oktalan gazdasági verseny világgazdasági válságban való jelentkezését.

Ez az esztendő az évtizedes gazdasági hazugságok, a tradíciók babonás tisztelettel körülvett formáinak őszinte és nyílt felszámolása lesz. A kapitalisztikus munka megosztáson alapuló gazdasági rendszer nagy belső ellentmondásai elsősorban a kapitalizmus féktelen és gyorstempójú tulfejlődése következtében olyan új gazdasági rend gyors és határozott kialakítását sürgetik, amely gazdasági rend végső célkitűzése az ezerféleképen definiált, de lenyegében szinte ter-

Rögtön szépít a világhírű
»Margit«-crem
GEA-KRAYER TIMIȘOARA

mészefölötti értelmezést nyert tőke helyett újra az ember-problémát állítja minden gazdálkodás homlokterébe.

A gépekbe investált tőke kapitulációja a termelő emberi munka előtt

Amikor az első textilgépek megjelentek Angliában a primitív kapitalizmus hordozóiképpen, helyes természeti össz-tönétől vezetettve fellázadt az ember a gép ellen. Ha a más-

fél század előtti ember sejtette volna, hogy mértékben és teljesítő-képességben milyen hihetetlen fejlődésen fog átmenni a primitív kapitalizmus munkagépe a mai hyperkapitalizmus automatagépéig, bizonyára még az irmagját is kipusztította volna az emberi munka produktivitásának fokozását célzó munkagépeknek. Hogy a gép másfél századon át kisebb-nagyobb átmeneti válságoktól eltekintve, nem került élesebben szembe az emberi munkával, ez nem a munkagép egyre tökéletesedő automatizálódási fejlődésének tudható be, hanem elsősorban annak a körülménynek, hogy a közlekedés szolgálatába állított gép feltárta azt a világpiacon, amely világpiacon a nem géppel hanem pusztán emberi munkával termelt áruit kész volt átcsereélni a géppel termelt árukért. Amely mértékben terjedt azonban a gépi munka nem csak Európában, hanem azokon a területen is, ahol még puszta emberi munkával termelt áruk kerültek a csereforgalomba, oly mértékben revelálódott egyre jobban a gépi munkának gyilkos versenye az emberi munkával szemben. Szinte azt mondhatnók, hogy addig, amíg a kis angolsziget és a fejletlen Nyugateurópa gépi termelése futott ki az Európán kívüli gyarmatosított világpiacon, a gépnek és az embernek szembenállása a gép szolgálatában megélhetést találó emberi munka szempontjából nem birt aktualitással. De mikor már nemcsak Németország iparosodott erős tempóban, hanem a még félszázaddal azelőtt gyarmati sorsban élő Egyesült Államok a századfordulókor a legtökéletesebb gépi felszereléssel kitermelt áruikkal megjelentek a világpiacon, évről évre érezhetőbb volt a nagy gazdasági és a vele kapcsolatos szociális feszültség, amely végül a világháboruban kereste megoldhatatlan problémái számára a megoldást. A kapitalizmus súlyos eltévelyedése volt a világháborús gazdálkodás iniciálása, mert a világháború alatt a földkerekség csaknem valamennyi országában hatalmasan térthódított a gépi termelés ugyanakkor, amikor a tulindusztralizált Európában a világháborús kötött gazdálkodás már előrevetette árnyékát az államszocialisztikus vagy legalább is központosított (kényszerkartelizált, kényszertrösztösített) gazdálkodásnak.

A háborús gazdálkodás teljesen hamis irányba terelte a kapitalisztikus termelésnek már a háború előtt előrelátható hibás fejlődését. A milliós hadseregek következtében jelent-

kező munkáskézhiány egyrészt, a hadseregtömegszállítások konjunkturális szükséglete másrészt, az egyre teljesítőképesebb és mindkevesebb munkáskezet igénylő gépi egységek munkábaállítását eredményezte. A világháború nagy hadseregszállítója, az Egyesült Államok, a kapitalisztikus gépi termelésnek egy új típusát, az automatizált szériás termelést honosította meg és a kapitalizmus helyre nem hozható tévedése volt, hogy a világháború befejezése után az amerikanizálódásban látta a kapitalisztikus fejlődésnek egészséges továbbfejlesztési lehetőségét. Soha nem látott tőkeösszegek vonultak be a racionalizált és minél automatikusabb gépi termelésbe, egyre jobban visszaszorítva a termelésből az emberi munkát. Amíg a multszázad végén 1—2 milliárd dollárt fektettek be új munkagépekbe évenkénti átlagban, ez az átlag a háború alatt és után évi 5—6 milliárd dollárra emelkedett, hogy elérje 1928-ban a 17 milliárd dollárt. Nem járunk messze az igazságtól, ha azt állítjuk, hogy a háború utáni tíz esztendőben csupán új gépekbe 100 milliárd dollárt fektettek be a világ különböző államai és ma ez a 100 milliárd dollár még csak kis részben amortizált, de a gépekbe beinvestált tőke 10—15 milliárd dollárral terheli évenként a világ gépi termelését kamat és törlesztés címén, ugyanakkor, amikor a másik oldalon a gépek által munkátlanná tett közel 100 millió ember munkanélküli segélyezése újabb 10—15 milliárd dollár szociális terhet jelent a világ gazdasági termelése számára. Harminc milliárd dollár holterheléssel dolgozik tehát az egyre csökkenő fogyasztás számára produkáló kapitalisztikus gépi termelés, nem is szólva arról a rettentő tőkepusztulásról, amit az üzemen kívül helyezett gépek gyorsabb leromlása jelent.

A gépi termelés gazdasági lehetetlenülése azonban csak a kisebbik problémája a gépre felépített kapitalisztikus termelési rendszernek. Sokkal súlyosabb és épp ezért gyorsabb megoldásra váró probléma a kapitalisztikus termelési rendszociális rétegződésének egészségtelen kialakulása. A géptől való gazdasági függés már olyan méreteket öltött világszerte, de elsősorban Európában, hogy ma az egész társadalmi berendezkedésünk egy rendkívül kisszámú, nagyvagyonu, egyre csökkenő számú középvagyonu és bíhetetlen nagyszámú nincsetlenen épül fel. Ha figyelembe vesszük, hogy Németországban 80.000 ember kezében 35 milliárd márka vagyon összpontosul és ugyanakkor 62 és fél millió ember kezében semminemű vagyon nincs, nyilvánvaló, hogy a kapitalisztikus társadalmi berendezkedés a milliók függését jelenti a tőke birtokában levő ezrektől. Kétségtelen, hogy nemcsak gazdasági, de szociális szempontból is elérkezett Európa, de talán az Európán kívül világ is az emberiségnek abba a korszakába, amikor kapitulálnia kell a gépi termelés korlátlanágának az emberi munka ujjáértékelése előtt.

— **Ménesi régi furmint, Zubor termés, Hoffmann Ottónál 18 lej.**

„A magyar állam teljes anyagi és erkölcsi ledezete alatt álló budapesti kém-központ“

Mit tanítanak a magyarságról a romániai csendőröknek a hivatalos tankönyvek?

Az Erdélyi Élet egy előfizetőjének kezébe került a hivatalos tankönyv, amelyből a román csendőröket oktatják rendőri kötelességeikre. A könyv címe: „Az állambiztonsági rendőrség. Tankönyv a csendőrségi iskolák számára“. A könyvet a belügyminiszter 1660—1928. szám alatt engedélyezte és 1661—1928. szám alatt ajánlotta valamennyi csendőregységnek.

Ebben a könyvben szó van a magyarságról is.

Egynéhány szemelvényt közlünk itt a rólunk szóló fejezetekből, — kommentár nélkül, mint ahogy a csendőr is kommentár nélkül kapta meg ezt az okulásra szánt tankönyvet.

Például:

A magyar irredenta segítése és támogatása céljából az erdélyi magyarság teljes egyetemét különböző szövetkezetek és egyesületek keretében megszervezték. Így alakultak: kulturális, gazdasági, vallási és sportegyesületek. Ezek ugyan emberbaráti és kulturális jelszavakkal működnek, de alapjában egy és ugyanazt a célt szolgálják, még pedig: a magyar állam teljes erkölcsi és anyagi támogatása alatt álló budapesti kémközpont és központi irredenta szervezet részéről érkező parancsokat és utasításokat és utasításokat kell végrehajtaniok.

Az erdélyi magyaroknak tehát nincs szükségük az irredenta-propaganda céljából gyűlések rendezésére, mivel a propagandát elvégzik ezek az egyesületek, melyek kimondottan csupán erre a célra alakultak. E szövetkezeteknek és egyesületeknek tagjai tartják fenn az összeköttetést a budapesti irredenta központ és erdélyi magyarság között. Az egyesületek irodáiban összegyűjtik azokat az információkat, melyeket faluhelyeken a papok és tanítók, városokban pedig különböző gazdasági, politikai és kulturális alakulatok

Megnyílt a

„Revü“ uriszabóság

ARAD, Deák Ferenc-u. 15. kapu alatt.

A megszűnt Sámson Jakab-cég szabásának, Csont Sándor vezetésével készülnek a legújabb szabásu ruhák. Pontos és szolid kiszolgálás! Elsőrangú munka! Olcsó ár!

utján megszerveztek és azután speciális kurirokkal küldik tovább a budapesti kémközpont számára.

Az is kiderült, hogy ezek a speciális kurirok milyen személyekből regrutálódnak. Városokon: ujságírók, tanárok, színészek, artisták, volt aktiv tisztek és főleg esküt nem tett tisztviselők, akik jelenleg állás nélkül lézengenek.

Ugyancsak ezek az ügynökök tartanak fenn összekötést a városi és falusi irredenta hívők között. A budapest-ről kapott parancsokat és utasításokat továbbítják az összes magyar falusi papok és tanítók és organizációk részére. Ily módon készíteneek elő a magyar kisebbség körében tiltakozó gyűléseket és így készülnek azok a memorandumok, amelyek az irredenta eszméket pártoló fórumokhoz továbbítanak. Egészen természetes, hogy ezek a szervezetek és ügynökeik az irredenta terjesztésére és kimélyítésére tetemes anyagi segílyt kapnak Budapestről...

Egy másik helyen így ír a könyv:

A magyar irredentának mindenütt megvannak a szervezetei, ahol magyarok laknak és e helyeken felforgató politikai akció folyik. Az irredenta egyetlen kimondott célja: elpusztítani a román államot, hogy ennek romjain felépítse az új egységes Magyarországot. És ezen cél szolgálataiban a magyarok az alábbiak szerint dolgoznak:

a) Erőteljes irredenta propaganda folyik Magyarországon, külföldön, de elsősorban a három utódállamban, Romániában, Jugoszláviában és Csehországban.

b) Egyházi, kulturális, sport, politikai, gazdasági egyesületeket alkotnak mindenütt, ahol magyarok laknak. Minden magyar, aki szereti hazáját és óhajtja a Magyarországgal való egyesülést, kötelese tagként belépni az egyesületekbe.

c) Az irredenta propaganda és felforgató mozgalom eszközei: szembehelyezkedés az állami rendeletekkel és törvényekkel, a passzivitás, mely többek között a román nyelv meg nem tanulása által jut kifejezésre. Ez a mozgalom igen elterjedt a városokban és a falvakban. Jelenleg a mozgalom minden erejével a hadseregbe a fiatal diákságra vetette magát. Az irredenta legébrebb ügynökei: a volt magyar tisztek, ügyvédek, papok, tanítók és általában: a magyar intellektuel osztály.

Az irredenta és kommunizmus benső kapcsolatát a román csendőr a következő részből érti meg:

Férfi és női

ruhaszöveteket legolcsóbban

STRASSER

divatáruházában

szerezheti be, szemben a Lutheránus templommal!

A magyar irredenta mozgalom kéz a kézben halad minden felforgató akcióval, mely a román állam tönkretételét célozza. Ime a bizonyíték: Az ötödik moszkvai világkongresszuson elhatározták, hogy kimélyítik a Románia, Jugoszlávia és Csehszlovákia magyaroktól lakott területein a kommunista mozgalmat... A világkongresszus aprobálta a román kommunisták kérését és ajánlotta, hogy Erdélyt és Dobrudzsát szakítsák el Romániától, hogy azokból önálló tartományok alakulhassanak... És így magyarázható, hogy a kommunisták háromnegyed része magyarok, ukránok, bolgárok és zsidókból áll. A kommunista köpenyegek alatt készül a magyar, bolgár és ukrán irredenta nemzeti küzdelme.

Ez egyuttal magyarázat arra is, miért kellett a román hadseregnek Budapestre bevonulnia:

A magyar irredenta volt az oka annak a fegyveres konfliktusnak is, amely a magyar bolsevik köztársaság és Románia között 1919-ben kitört és amelynek végeredményeképen a győztes román hadsereg bevonult Budapestre.

Ezek után a jó csendőrnek kötelessége:

Vigyázni és követni azon személyeket és politikai, kulturális, tudományos, társadalmi, vallási vagy gazdasági egyesületeket, amelyek gyanu alatt állanak, hogy az állam érdeke és biztonsága ellen ne dolgozhassanak.

Valamint:

Ellenőrizni a sovíniszta és irredenta mozgalmakat, valamint cenzurálni a kisebbségi és irodalmi termékeket.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Igy dolgoznak nálunk a lelkek békéjének fenntartásán és megerősítésén.

Járvány, vagy divat?

(Beküldött kézirat)

Mondták nekem, hogy ez lesz a vége. Megmondták. Akkor nem hittem, de most belátom, hogy igazuk volt. Hogy, aki olyan helyre megy lakni, ahová más ember csak kirándulni jár, az lassanként elvidékiessedik, mert megszakad a várossal az összeköttetése. És ez úgy is van, mert én például sétálni sohasem megyek be Aradra, és csak olyankor fordulok ott meg, ha dolgom van. Így aztán megésem velem, hogy valóságos esemény volt számomra az az egyszerű dolog, hogy végigmentem a korzón. Esemény volt, élmény, aminek a során meglepetve jöttem rá, hogy elmaradt vidéki ember vagyok. Elmaradt, vidéki, öreg ember. Teljesen idegen világban éreztem magam, mert sehogy sem tudtam ráismerni a járókelőkben a saját fajtáma.

Félreértések kikerülése végett előrebocsátom, hogy a járókelőknek csak a női részéről beszélek, mert megvan az a rossz szokásom, hogy, ha nőket láthatok, sohasem nézem a férfiakat.

Most is csak a hölgyeket bámultam, előbb meglépetve, majd csodálkozva, később megdöbbenve, aztán mélységes részvétellel, de állandóan idegenkedve, leszámítva egypár, elenyészően csekély számú kivételt, akik azt a gondolatot ébresztették bennem, hogy mégis kár volt olyan messzire költöznöm, mert az igazi szép asszony mégis szebb a legszebb erdőnél is. Ez azonban nem tartozik ide, mert most a többiekről van szó, a korzó hölgyközönségnek tulnyomó többségéről.

Ezeket látva, az volt az első érzésem, hogy idegen országban járok, valami exotikus világban, ami nem hogy Aradról, de Európától is tízezer kilométerre esik. Ettől a benyomástól csak olyankor tudtam felszabadulni, ha az ismerős házakra vettem egy-egy pillantást, meg

az ismeretlen boltokra, amelyek azóta keletkeztek, mióta utoljára itt jártam. Ez a körülmény, hogy minden harmadik üzlet idegen és új volt számomra, ez nyugtatott meg főleg, hogy itthon vagyok, mert tudvalevő, hogy sehol a világon nem buknak és keletkeznek a boltok olyan sűrűn, mint minálunk.

Most már még kíváncsiabban fordultam tehát a hölgyek felé és ekkor kezdtem csak csodálkozni igazán.

Nem! Igazán nem tudtam rájuk ismerni. Nem az ismerősökre, hanem az idegenekre, akikről azt sem bírtam elhinni, hogy valóságos, eleven nők és nem járó és beszélő kirakatbabák, amiknek a fejét valami kommunista szóbrász utópisztikus modelljéről mintázták tucatszámra. Mert valamennyinek egyforma a színe, a tekintete, az egész arckifejezése. Egyiken sem lehet felfedezni semmi egyéni vonást, úgy hasonlítanak egymáshoz, mint egyik kínai a másikhoz, akik közt az európai szem csak akkor tud különbséget tenni, ha egymás mellett látja őket, mert emlékébe vésní csak a közös faji jelleget tudja róluk, ami a mi számunkra sokkal feltűnőbb, mint az ezen belül jelentkező egyéni különbség.

Erre azonban már megdőbentem. Mi történt itt, mialatt én a jóvidéken élek, hogy ezek a hölgyek így megváltoztak, közös ábrázatot öltöttek és ilyen gyalázatosan megcsunyultak itt a Korzón? Mi az oka annak, hogy csak idegenkedve tudok rájuk nézni és semmi, de semmi vonzódás nem ébred bennem irántuk? Bennem van a hiba? Mert erre is gondolni kell, ha már

Csak az árak olcsók — minőségeink változatlanul jók!

GOLDSTEIN LAJOS

DIVATÁRUHÁZA

Arad, Str. Bratianu (Weitzer János-ucca) 2.
Mélyen leszállított áron nagy választékot nyújtunk kosztüm és kabátujdonságokban, bársonyok, selymek és mosóanyagokban. A hölgy és férfiközönség kedvelt bevásárlási helye.

tul van az ember a bárendezés korán és ilyesmi történik vele. Ennek azonban ellentmond az, hogy imitt-amott látok néha egy-egy csinos, a többiektől egészen elütő pofiká', amire éppen olyan jól esik ránézni, mint abban az időben, mikor még állandó sétáló voltam ezek között a házak között.

Hej! Micsoda tündéri virágoskert volt ez akkor! Egyik lelkesedésből a másikba estünk a felvonuló szépségek láttán, akik közt mindenfajta izlés megtalálhatta a neki tetszőt. Mert hajdanában az aradi hölgyeknek csak egy közös vonásuk volt, az hogy szépek voltak. De ahányat látott az ember az mind más és más típus volt. Mi történt hát velük, hogy mind ilyen keservesen egyformák lettek?

És miért néznek valamennyien úgy a világba, mintha csodálkoznának, vagy meglennének ijedve, vagy legalább is tüszszenteni akarnának? És miért olyan hóka a képe valahánynak, mint az albinóknak.

És miért jut eszembe róluk most hirtelen ennek a korzónak egy rég letűnt alakja, az az aprótermetű, parókás, csupasz-képű, kis mérnök, akinek egyszer valami gonosz betegség következtében haja, szakála, bajusza, sőt még a szemöldöke is kihullott?

Topp! Megvan! Megvan, megvan! Az ezeknek a nőknek a bajuk, hogy

nincs szemöldökük!

Hát persze!... No nézd el, no nézd! Szegénykéék!

Hogy valami gonosz járvány így végigseper rajtuk és kiszántotta a szemöldöküket!

Azt ami a legjellegzetesebb tud lenni egy arcon és ami nélkül a szem olyan, mint a keret nélkül való festmény, az ernyőtlen petróleumlámpa, a nyakkendőtlén gavallér, a fületlen csacsi, vagy a pont nélkül szükködő „í“ betű

Most már elfogott irántunk a részvét. Jaj, jaj! Milyen rettenetesen szenvedhetnek szegények, hogy a szépségükön ilyen csorba esett! Mert hát nőnek mégis csak nagyon fontos a szépség, hiába énekelte a költő, hogy „elmulik a szépség, el a fiatal-ság, a szív jósága megmarad“.

Próbálnak is rajta segíteni, ahogy megfigyeltem, azzal, hogy

utána festik a hiányzó szemöldököt,

de csudálatosan ügyetlenül. Mert érthetetlen módon

Országszerte elismert kellemes szórakozóhely az aradi

Városi kávéház

Leszállított árak. Elsőrendű kiszolgálás.

Elkülönített játéktér. Szeparált bridge-szalón. Esténként parkettánc. Aradváros közönségének évtizedek óta megszokott találkozóhelye

olyan vékonyan huzzák meg a vonalat, hogy alig látszik és többnyire egészen rossz helyre, nem a szemöldöksont szélére, ahol eredetileg volt, hanem valamivel feljebb, amitől aztán megváltozik az egész arckifejezésük.

Aminthogy megváltozik mindenkié, aki felhuzza a szemöldökét, ami egyébként a legcsunyább grimászok egyike s amiért meg is szokták szólítani gyerekeket, ha felveszik ezt a rossz szokást.

Istenem! Az ember nem is gondlná, hogy ezek a szegény nők ilyen ügyetlenek és ennyire járatlanok a sminkelés tudományában, hogy éppen

a legcsunyább grimászt rögzítik rá az arcukra, ha már az a szerencsétlenség érte őket, hogy valami végzetes betegség megfosztotta őket a szemöldöküktől. Miért is nem bízzák valami szakemberre, hogy pótolja a hiányt? Az talán még azt is ki tudná találni, hogy valódi hajból, vagy esetleg kreppből, amiből a színészek bajusza készül, ragasztana nekik a valódihoz csalódásig hasonló szemöldököt? Mindjárt mennyivel szebbek lennének!

De hát mi lehet az oka ennek a szemöldökpusztulásnak? Miféle betegség ez és miből keletkezhetett?

Néztem, néztem, figyeltem és hamarosan rájöttem erre is. Mert azt láttam, hogy a szemöldöktelenség a nőknek csak egy bizonyos rétege közt harapódzott el: az uri, helyesebben az uriasan öltözködő nők között. Parasztleányt, cselédet, munkásasszonyt nem láttam egyet sem, akinek hiányzott volna a szemöldöke. Sőt azok közt

az igazán előkelő dámák közt sem tudtam felfedezni egyet sem, akinek az arcán a festéknek sem találni nyomát,

amiből végül kénytelen voltam azt a következtetést levonni, hogy a szemöldökhullást az arcfestés okozza.

Diadallal siettem ezzel a felfedezéssel egy orvos-ismerősömhöz, ahol azonban olyan meglepő felvilágosításban volt részem, hogy még most is szédülök tőle. A kitűnő bőrgyógyász ugyanis felvilágosított, hogy

a szemöldökpusztulás nyavalyája nem az ő szakmájába tartozik, hanem az elmeorvosokéba, mert a nők szemöldöke nem valami járványszerű helyi betegségnek, sőt nem az arcfestőszerek mérgező hatásának esett áldozatul, hanem a nők meghibbanásának, aminek az a fixa idea

Butorközpont (Bene & Comp.)

**MÜBUTORIPAROSOK BIZOMÁNYI LERAKATA,
ARAD, BULEVARDUL REGINA MARIA No. 22**

*vert bennük gyökeret, hogy így, megszemöldök-
telenítve szebbek, fiatalabbak, mint a természetből
ajándékba kapott gyönyörű szemöldökükkel.
Hogy a hölgyek maguk cupfoltatják ki, költsé-
get és fájdalmat nem kerülve, a szőrt a szem-
csontjukról és mesterségesen szerzik meg maguk-
nak azt a csudálkozó, butus arekifejezést, ami
olyan utálatosan idegenszerűvé, sőt ostobává te-
szi az ábrázatukat.*

Megvallom, nem akartam elhinni ezt a rágalomnak tetsző-
állítás és nőgyűlölettel, pesszimizmussal, cinikus viccelődéssel
vádoltam meg a kiváló tudóst, sőt még azzal is, hogy csufot
akar üzni belőlem s meg akar tréfálni, mint naiv vidékit. Csak
akkor estem gondolkozóba, mikor becsületszavát adta, hogy iga-
zatot beszél, vagy is a legszentebb meggyőződését mondja. De
még ekkor is azt hittem, hogy téved.

Mert hiszen jó, jó! Én sem estem a fejemlágýára és ma-
gam is láttam már ostobás kinövéseit a divatnak, amiket a nők
ellenkezés nélkül, sőt megmásíthatatlan törvényként elfogadtak,
de az egy sem volt ennyire barbár, ennyire az egyéniséget, a
legősibb természeti vonást megcsufoló, mint ez. Egyik sem volt
ennyire ellentétben a természetes szépség szabályaival. Még az
sem, amit a férfiak üznek és nem is a nők, hogy tudniillik le-
beretválnak a szakállukat és a bajuszukat. Ennek ugyanis leg-
alább higiénikus célja és értelme van, esztetikailag pedig, külö-
nösen a teljesen beretvált arc egy cseppet sem természetellenes,
mert egfellejbb abba a korába varázsolja vissza az arcot, ami-
kor még ifjúságánál fogva szőrtelen volt. De hol a higiénia a
szemöldök-telenségben és hol a fiatalság varázsa az ilyen arcon?

*Miféle természetellenes, perverz ötlet volt attól,
aki kezdte ezt az izléstelenséget?*

És miféle szédületes majomság vihette rá a többieket, hogy ezt
a szörnyű példát kövessék?

Megvallom, még mindig nem hittem, hogy az én orvos-ba-
rátomnak igaza van, de töprengésem tetőfokán a véletlen elem
vetett szemöldök-telen hölgyet, aki, sajnos, minden kétséget kizá-
róan igazolta az ő állítását.

Ennek a hölgynek ugyanis nem volt szemöldöke, de egé-
szen csinos kis bajusz pelyhedzett az ajka felett. Márpedig, ha
a festék lett volna az oka arcaszőre hullásának, akkor nemcsak
a szemöldöke pusztult volna ki, hanem a bajusza is...

Hazajöttem. És nem is megyek be addig a városba, amíg
vagy ki nem nő a városi hölgyek szemöldöke, vagy az itteniek
is ki nem tépetik a magukét.

Fájdalom, ahogy én a női nemet ismerem az utóbbi fog
előbb bekövetkezni. Jaj, jaj, jaj!

ó—n

Autóhengerek furását

amerikai gépekkel hengerenként 200 lejért vállalja
A. KÁLMÁN, Autó- és Motorabteilung Arad.

Milyen tervekkel foglalkozott Radu dr. mielőtt polgármester lett?

Kilenc hónappal ezelőtt ugyszólván az ismeretlenség homályában merült fel, mint átmeneti bizottsági elnökjelölt Radu Cornél dr. gyermekkórházi igazgató-főorvos neve. A

Radu Cornél dr.

kiváló polgármestert annakidején kevesen ismerték Aradon, de szűkebb környezete már akkor is tudta, milyen nagy-szerű a tervezőtehetsége. Tisztelték és becsülték kartársai, de a nagyközönség keveset tudott róla. Meglepő volt, hogy egy olyan ember kerüljön a polgármesteri székbe, aki mégcsak politikával sem foglalkozott. Néhányan csak azt tudták, hogy a nemrégiben elhunyt Benea orvossal jóbaráti viszonyt tartott fenn, miért is elterjedt róla a hír, hogy „anti-szemita.” *Radu Cornél dr-t azóta megszerette a város polgársága nemzeti-ségi és felekezeti különbség nélkül.* Nyolchónapos működése alatt bebizonyította, hogy fejlett szociális érzése, elsőrendű szervező képessége van, tapintattal és diplomatikus érzékkel rendelkezik. Az országban először ő szervezte meg a munkanélküliek segélyezését, olyan tökéletesen, hogy a nemrégiben Aradon járt francia tanárnök csodálatukat fejezték ki és kijelentették, hogy még *Budapesten sem láttak olyan pontos és praktikus nyilvántartást a munkanélküliekről, mint Aradon.* Ugyszólván semmiből teremtette meg a polgármester azt az alapot is, amelyből már több, mint *hatezer embert élelmez.* Egyetlen városban sem szaporodott annyira fel a munkanélküliek száma, mint Aradon. Radu Cornél dr. megküzdött minden nehézséggel és közel kétmilliót összeget tudott közadakozásból összegyűjteni. anélkül, hogy egy-egy polgárra súlyosabb terheket rakott volna.

A munkanélküliek segélyzése nem egyetlen eredménye Radu Cornél dr-nak. A külvárosi iskolák létesítésének ügye jelentős lépéssel haladt előre az átmeneti bizottság működése óta. Tető alatt van már a buzsáki elemi iskola, csak a vakolat hiányzik még a falakról. Ez az iskola modern és higie-

Butorát szerezze be **BARICZ-nál**

Saját készítésű elsőrendű garantált áruk. Üzlet:
PIAȚA AVRAM IANCU 15. Géperőre berendezett
üzem: STR. GH. JONESCU 14. A R A D.

nikus és akik látták, a legnagyobb elismeréssel nyilatkoznak róla. Még modernebb lesz az új Mosótyi telepi iskola, melynek építéséhez szükséges pénz már meg van és a tervek is csak felsőbb jóváhagyásra várnak. Ebben az iskolában tágas tornaterem és fürdő áll majd a gyermekek rendelkezésére. Ilyen iskolája még a belvárosban sincs Aradnak. De bizonyára lesz, ha Radu dr. még sokáig működhet mostani helyén. Addig is megjavítják a mikelakai iskolát és létesítenek óvodát is ebben az újonnan csatolt és elhanyagolt városrészben.

Nem akarjuk részletesen felsorolni az összes terveket, melyek a tavaszi hónapokban megvalósításra kerülnek, csak éppen megemlítjük a repülőállomás létesítésének jelentőségét, a főtér közvilágításának megjavítását, a lövészkeret létesítését, melynek csodájára fognak járni távoli vidékekről is. Nem kell hangsúlyozni a vízművek átépítésének jelentőségét, mert ezzel minden aradi polgár tisztában van, különösen, amióta észlelhették, hogy milyen kitűnő ivóvizet szolgáltat a szűrő, mely a főtértől a Marospartig elterülő városrészt látja el vízzel, júniusban már az egész városnak ilyen lesz az ivóvize.

Ha így összefoglaljuk ezt a hatalmasan városfejlesztő munkát, melyet kiegészítenek a még csak papirososon előkészített és egvclőre titkolt meglepetések, akkor joggal kérdezhetjük, hogy mivel foglalatzkodott Radu Cornél dr. mielőtt a város élére állott, hol tudta gyümölcsöztetni szervező képességét, orvosi működésén kívül? milyen terveket szót, mit akart létesíteni? Egy alkalommal az Erdélyi Élet munkatársa megkérdezte a polgármestert erre vonatkozólag és ekkor egy érdekes tervét beszélte el, amely bizonyára csak egy a sok közül, melyek ezt a mozgékony, jóérzésű, invenciózus embert foglalkoztatták.

— A kórház modernizálásán és fejlesztésén kívül volt egy érdekes ötletem. *Gyermekápolói tanfolyamot akartam létesíteni a gyermekkorházban.* Erre nagy szükség volna, manapság nem lehet Romániában képzett gyermekápolónőket kapni. Ebből a „cikkből“ hogy így fejezzem ki magamat — ma is sokat importálunk külföldről. A nőrszökre gondolok, akiket Bécsből, Svájcban és Németországból hoztatnak jómodu családok, míg nálunk állás és foglalkozás nélkül van rengeteg urilány, aki szívesen menne erre a pályára, azonban nem tud rá képesítést szerezni. A gyermekápolónői tanfolyamhoz szükséges pénzt a Principele Mircea egyelet adta volna, most is megvan még az alap. A miniszteri engedélyt is megszereztük már, sőt ígéretet is kaptunk arra vonatkozólag is, hogy az aradi iskolából ki-

Kombine= Hálóing=
modern kivitel, **RUTTKAY & BOTYE** C É G
— olcsó ár, A R A D

kerülő ápolónők oklevelet nyerhettek volna és állami kórházban álláshoz jutottak volna. Az ápolónői iskola két évig tartott volna és husz növendék számára volt egyelőre helyünk. Közbejött azonban a polgármesterség és így a múlt év szeptemberében már nem nyithattam meg a tanfolyamot. A tervet most sem ejtettem el és amint átadhatom mostani állásomat a polgárság által megválasztandó utódomnak, viszsza megyek a gyermekkórházba és felállítom az ápolónői iskolát, ezzel új pályát nyitok intelligens leányok számára.

Bármilyen szükséges és hasznos a polgármester régi terve, Aradváros polgársága mégis azt kívánja, hogy minél később valósuljon meg és minél tovább vezesse Radu Cornél dr. a város ügyeit azzal a puritánsággal és nagy koncepcióval, amely kevés embernek adatott meg. Akik kifogásolni akarják működését, azt szokták felhozni, hogy inkább takarékoskodni kellene, mint a szép terveket megvalósítani, de ezek tévedésben vannak, mert amit a város investíciókra költ, az nem kidobott pénz, itt marad a városban és kenyeret ad sok munkásnak, iparosnak intellektuálisnak. Ha már a város is a leépítők ostoba szektájához csatlakozna, akkor végkép megszűnne a forgalom és az élet ebben az ugyanis csapásokkal sújtott és nehezen fejlődő városban. Ezt nem akarhatja senki és nem akarja Radu Cornél dr., akinél jobban senkisé is megdőltek még Aradváros pénzével és senkisé is jobban a szívé az összpolgárság érdekeit.

Lendvay Ferenc

BCU Cluj / Central University Library Cluj

NYILT LEVÉL

Aradváros képviselőjéhez és a hatóságok vezetőihez

Általános érdeklődés előzte meg Aradváros vezetőségének azt az egészséges ötletét, amellyel elhatározta, hogy a város munkanélkül nyomorgó szegényeinek felsegélyezésére sorsjátékot szervez. Radu Cornél dr., a városi ideiglenes, átmeneti bizottság elnöke, aki mint kórházi igazgató főorvos, maga is szociológiai szempontból egyik legképzettebb intellektuális Arad városának, helyesen gondolkozott akkor, amikor számítva az önkéntes segély-adományok jövőbeli eredményeinek csökkentésére, egy ilyen általánosan bevált sorsjáték rendezése után kívánja megalapozni az 1932. év őszének idején induló újabb munkanélküli segélyakció anyagi bázisát.

Szönyeg, függöny, stor, sezlonátvető, butorszövet, brokát és mokett, roletta- és matracgradl, függöny-etamin és tussor, paplan, kelengyevászon, selyem, szövet és bélésárú **legolcsóbban „MERCANTIL“** szönyeg- és divatáruházban ARAD, a Dácia kávéházzal szemben

A szociológiai elgondolások azonban gyakran ütköznek össze az üzleti érdekekkel. Ez történt az aradvárosi sorsjegyakció nemes-tendenciájú elgondolásával is. Még talán be sem fejezte ugyanis az a titokzatos aradi középiskolai matematika-professzor a városi sorsjáték kalkulációjának tervezetét, amidőn egy váratlan konkurens bukkant fel ugyanebben az üzletágban: *az állami osztálysorsjáték nagyszabású keretek között induló üzlet-akciója*. Titokzatos kezek elértek egészen a belügyminisztériumig és a munkaügyi minisztérium gondosan bélelt miniszteri kabinetjéig is és *egyik napról a másikra, láthatatlan módon, hidegre tették Aradváros vezetésének nemescélu vállalkozási tervét*. Ott, ahol vannak élelmes üzletemberek, akik mindig kellő időben tudják megragadni akár a feketeszesz, akár a sorsjegyek konjunkturájának periódusait, nincs alkalom és lehetőség szociális tendenciájú vállalkozásokra. Az állami osztálysorsjáték ágensei megosztzkodtak a kerületeken és a magas fórumokon szinte máról-holnapra elfeledkeztek az ország munkanélküli problémáiról, el a szűkölködő nincstelenek mindennapos kenyérgondjairól és megindult az üzleti harc a tömegek banijainak megszerzése érdekében.

Nem voltunk sohasem ellenségei annak, ha az állam új kereseti lehetőségeket intézményesített. Van épen elég polgára ennek az országnak, akikre ráférne egy kis zsiros üzlet, sőt talán megelégednének pár lejnyi mindennapi rendes haszonnal is. De *sohasem voltunk barátjai annak a rendszernek, amely csak a kiváltságosak, a jó összeköttetésű, örökéhes vállalkozók pénzeszsákjait tömi meg újabb milliókkal, amidőn százezrek, meg százezrek sorsa nehezedik napról-napra egyre jobban*. Az Erdélyi Élet sohasem feledkezett el ezekről a tömegekről és ma sem hunyja be szemét, amidőn bekövetkezni látja az előre sejtett fordulatot. *Az osztálysorsjáték az állam által támogatott nagyüzlete mellett pár vállalkozó kedvéért mégsem lehet áldozatul odadobni azt a tervet, amely Arad nincstelenjei számára ígért pár darab burgonyát, pár hasáb tűzifát, talán egy-két napi fizetett munkát is az eljövendő téli hónapokra*. Nem érdemli meg sem ez a munkanélküli tömeg, sem pedig Aradváros jószándéku vezetősége, hogy így, egyik napról a másikra, minden kárpótlás, minden elégtétel, *minden formalitás nélkül kisémmizzék őket a láthatatlan bukarestii hatalmak*. Más volna a helyzet akkor, ha az állami osztálysorsjáték

Az

»Erdélyi Élet« uccai kolportázsát mindenütt beszüntettük — Lapunk kizárólag előfizetés — a kiadóhivatal vagy az a kvizitőrök útján kapható.

vezetői legalább ugyanolyan terjedelmű plakátokon és hirdetésekben publikálnák, hogy hány százalékát adják az elért nyereségnek a munkanélküliség problémájának leküzdésére, mint amilyen nagy felhívásokon a kisemberek féltve összekuporgatott baniaira vetik ki a csábítás csillogó hálóját. De nem, erről szó sem lehet. Business is business — a munkanélkülit pedig tartsa el a hivatalnok a jövőben is, ha marad még egy százalék a fizetéséből, amit a saját szájától elvehet. De hátha már a tisztviselőnek sem marad?

Ugy érezzük, hogy Aradváros vezetőségének joga van megfelelő erkölcsi elégtételt követelnie az állami osztálysorsjáték vezetőségétől, illetve vállalkozóitól, amidőn lehangolják, eltitkolják, elnémitják a városi osztálysorsjáték nagyszabású segélyezési tervét. Azok a deputációk, amelyek mindennap ott gyülekeznek a városháza polgármesteri hivatalának folyosóján, szomorú mementóul szolgálnak a város vezetősége számára arról, hogy tenni, tenni kell valamit az éhezők sorsának biztosítására. Az egytornyú épület alatti tömegjeleneteknek azonban sem a képe, sem a hangja nem jut el a bukaresti magas minisztériumokig, ahol élet és halál, koncesszió és leépítések sorsa felett döntenek. Pedig mennyire kézenfekvő volna, hogy a munkaügyi minisztérium épen Aradvárosával tegyen méltányos példát statuáló kivételt! ... Az egész országban ennek a városnak élén indult meg az önkéntes felajánlások segélyrendszerére való felhívással a munkanélküliség nagy kérdéseinek megoldását ígérő mozgalom. Most, hogy túl vagyunk a tél nehezén, elégtétellel állapíthatjuk meg, hogy Arad Kolozsvárt, Temesvárt és Nagyváradot megelőzve az erdélyi városok között elsőnek oldotta meg megközelítő eredménnyel az inségesek téli segélyezését. Nem volna-e kézenfekvő, hogy a minisztérium, amely mindössze kétszáz ezer lejjel járult hozzá az aradi munkanélküli segélyakció milliós anyagi alapjainak támogatásához, ha a jövőre nézve még csak nem is ígér fokozottabb támogatást, legalább az önsegély lehetőségétől ne fossza meg Aradvárosát? Nem volna igazságos-e, hogy ha már ki is csavarják a jó összeköttetéssel rendelkező ma-

Makacs székrekedést, emésztési zavarokat azonnal megszüntet a **Szolvo-pirula**, amely a legkellémesebb, legideálisabb hashajtó, vértisztító és epehajtó. Az anyagcsere rendkívüli módon elősegíti s így a korai véredényelmeszedéstől és korai öregedéstől megóv. Földes gyógyszerár, Arad.

**IZLÉSES, OLCSÓ NYOMTATVÁNYOK
és RUGGYANTA-BÉLYEGZŐK**

LOVROV & Co. NYOMDÁBAN

készülnek Arad-Csanádi Bank-palota (az udvarban)

gánüzteti érdekek a sorsjegy-akció megvalósítását Arad-város altruista szándéku vezetőségének kezéből, a miniszterium legalább azzal kárpótolná a várost, hogy az állami osztályorszájték képviselőjét erre a feltétlen erkölcsi és anyagi garanciát jelentő testületre bizza?

Az állami osztályorszájték csak akkor váltja be a hozzáfűzött reményeket, ha üzleti részének kezelése méltó kezekbe kerül. Oktalan üzleti szellemre vall, ha egy-egy új vállalat ócska kocsmacégereket szegez ajtói fölé s az állam tekintélyét sem konzerválja, csak rontja az, ha feketeszestől illatozó bolthelyiségben rendezi be a szerencse szimbólikus otthonát. Az állami osztályorszájték nem válhat az uzsorások zsupori üzleti mentalitásának martalékává akkor, amidőn erre hivatottabb és jóval magasabb erkölcsi tekintélyű testületek hivatottak és különösen Aradon más a helyzet. *Aradváros vezetőségét feltétlenül megilleti az állami osztályorszájték aradi vezérképviselője, mert így a pompás üzlet hosznát legalább az inségesek számára fordíthatják.* A városnak van mozija, van autobusz-üzeme, vágóhidja, jéggyára és könyvkötő-műhelye: egyáltalán nem lesz dehonesztáló tehát, ha a szociális segélyakció jövőbeli eredményeinek érdekében megszerzi magának az állami osztályorszájték képviselőjét is. Mindenki beláthatja, hogy ezzel az állami üzlet-akció is egy olyan garanciát nyerne, amely a sorsjegyek aradi eladásának eredményeit csak növelhetné. Minden nemesen gondolkozó ember szivesebben kísérli meg szerencsáját akkor, ha tudja, hogy *egy-egy sorsjegy megvásárlása által máris jó cselekedetet gyakorolt*, minthogyha le nem küzdheti tudatalatti ellenszenvét annak gondolata miatt, hogy *ujra egy olyan üzletet kénytelen támogatni, amelynek semmi más célja nincsen, minthogy saját jól felfogott és kiszámított magánérdeket szolgáljon.*

Az „Erdélyi Élet” köteletségének tesz eleget, amidőn minden más sajtóorgánumot megelőzve a nyilvánosság előtt felveti a gondolatot: *Szerezze meg Aradváros vezetősége az állami osztályorszájték képviselőjének koncesszióját!* Ugy tudjuk, a városvezetőség körében máris megfogamzott a gondolat, amelytől már csak egy-két lépés annak megvalósítása. És bizonyosra vehető, hogy ebben az esetben Arad jótékony egyesületei, szociális célú testületei újra egyszívvel-lélekkel állanak a város vezetőségének oldala mellé, hogy minden rendelkezésükre álló eszközzel támogassák minél nagyobb eredmények elérésére, az aradi munkanélküliek, az elhagyatott özvegyek és árvák, a nincstelen nyomorékok és éhezők megmentése érdekében.

Liane Haid is az **ártalmatlan Waldheim**

soványító pasztillát szedi naponta. Meg is látszik alakján!
Kérje orvosa véleményét. Kapható: **Gyógyszertárakban és Drogériákban.** — Dobozonkint: **Lei 115.**

Színház és Film Élet

Intimitások a legendás Hollywood életéből

Írta: *Umberto Colombini*

Az Erdélyi Élet folytatásos közleménye

(Folytatás)

Ha ez nem így volna, mivel magyarázhatnánk Mary Pickford, Barbara Kent, Dorothy Makail, Margaret Livingston, Bessy Love, Marion Davies, Lilian Gish és a többi „hosszuéletű filmcsillag” állandó sikereit?

Mary Pickford már több változatban jelent meg a közönség előtt, amióta a filmcsillagok sorába került. Először tizenkét-tizenháromeves lánykák szerepét játszotta, majd szentimentális bakfis lett, ma pedig többnyire fiatal asszonnak látjuk, megható szerelmi történetekben. Talán máris azon gondolkozik, hogy nemsokára a „vamp” (vámpir) szerepkörére fog áttérni és így méltó módon fejezi be hosszú pályafutását.

Vajjon hogy tudta Mary megállítani a rohanó éveket, hogy tudta minden újabb szerepkörét olyan tökéletesen betölteni, hogy népszerűsége ahelyett, hogy hanyatlott volna, esztendőről-esztendőre növekedett? Elsősorban különösen ért a „make up” (kikészítés) művészetéhez. Annakidején még híres göndör, szőke hajfürtjeit is levágatta, amikor az volt az érzése, hogy a közönség megunta kislányos külsejét.

Hasonlóképen járt el Mary Bryan is, aki néhány esztendő előtt érkezett Hollywoodba, amikor még divatban voltak az aranyszőkehajú, álmodozó nézésű, érzelmes lánykák. Ma már nem szeretik a szentimentálisan hullámos szőkeséget és az olvadó nézés sem divat többé. Mary

Fray Wray — „Dirigible”

Az aradvárosi mozgó-zínházak sláger műsorából

Bryan is átalakult hát, aki annakidején a „Peter Pan”-ban látta Wendy szerepében, rá sem ismerne.

Barbara Kentnek is sikerült „megállítania ez időt”, még pedig azzal, hogy rövidre vágatta a haját. De ő talán enélkül is népszerű maradt volna. Margaret Livingston, aki még nemrég

vérszopó démon szerepeket játszott, egy idő óta másként fésülködik. Azóta mintha más ember volna. Régebben homlokába hullott a haja, most simán hátrafésüli. Így sokkal fiatalabbnak látszik és nézése olyan ártatlan, mintha hatig sem tudna számolni.

Dorothy Mackaill eredetileg sima haju volt. Most egészen rövidre vágatta fürtjeit és fölbodrozta, mint egy néger. A barna Bessie Low viszont megszökült, így még sokkal jobban érvényesül szép kék szeme. Lilian Gish, Marion Davies . . . sok is volna elsorolni: valamennyien módot találtak rá, hogy évről-évre fiatalabbnak legyenek. Hiszen Hollywoodban a fiatalság nem természeti adomány, hanem művészet, amelynek vannak csapnivaló kontárjai, de utolérhetetlen művészei is.

A filmszínészek közt talán csak egy van, akinek nem kell

BCU Cluj / Central University Library Cluj
Marlene Dietrich — „Sanghai express“

(Paramount) — Az aradvárosi mozgószínházak sláger műsorából

félni az idő mulásától és aki népszerű fog maradni addig, amíg csak kedve tartja, hogy játszóék. Ez Chaplin, a furcsa, különcödő, de alapjában véve jó és melegszívű Chaplin, a hangosfilm esküdt ellensége, aki legutóbbi filmjében. A nagyváros fényei-
ben újra bebizonyította, hogy a leg-
egyszerűbb eszkö-

zökkel is tökéletesen művészt, szépet és maradandót tud alkotni.

Mély oka van annak, hogy Chaplin mindig és minden körülmények közt sikert arat. Ő olyan figurát teremtett, amely több a közönséges filmalakoknál: egy egész világ tükörképe. A nagycipős, kajla, ügyefogyott Chaplin, korunk mulatságosan szomorú szimbóluma. Vajjon más filmszínész ki tudta volna-e eszelni ezt a figurát? Soha! Ehhez nagy, igen nagy művésznek kell lenni.

Chaplinról egyébként e mult évben nemcsak azért beszéltek, hogy magasztalják gyönyörű filmjét, legyőzhetetlen művészetének újabb nagyszerű dokumentumát, hanem egy különös esettel kapcsolatban is, amely Hollywoodban történt.

Chaplin hvei, hogy kedveskedjenek a „mesternek“, pályázatot hirdettek, hogy ki tudja a legtökéletesebben utánózni a film koronázatlan királyát?

A versenyt kilencvenhét résztvevő közül egy szegény statiszta nyerte meg és Chaplin, az igazi, hiteles, aki szokása szerint eltítkolva kilétét, maga is jelentkezett mint Chaplin-imitátor, csupán — tizenkilencedik lett!

Ördög és pokol! hát hogy lehet? A zsüri sápadtan meredt Chaplinre, amikor elárulta, hogy ő az, de a nagy művész mosolyogva azt mondta:

— Vajjon nem nagyobb dicsőség számomra, hogy olyan rosszul utánoztam önmagam, hogy nem ismertek rám, mintha lelepleztek volna? Ez már a színészkedés netovábbja. Magam részéről őszintén örülök, hogy a sok talmi Chaplin közt engem is ál-Chaplinnek néztek.

A zsüri tagjai megkönnyebbülten felsóhajtottak és együtt nevettek a nagyszerű művésszel, aki ilyen ügyesen feltalálta magát. De azt hallom, hogy Hollywoodban ezentul kétszer is megfogják gondolni, mielőtt újra „hasonlósági versenyt” rendeznének.

Nap-nap után

rengeteg fényképes ajánlat érkezik szerkesztőségünkhöz a Paramount pályázatára. Az ajánlatokat természetesen azonnal továbbítjuk Hollywoodba, azonban ismételnünk kell, hogy ez a pályázat nem lokális értelemben veendő, hanem kiterjed az egész világra, tehát türelemmel kell várniok a pályázóknak, amíg döntésre kerül a sor. Amennyiben valamelyik pályázat érdemleges elintézését nyer, a központi igazgatóság azonnal értesíti a szerencsés jelöltet. Hangsúlyozzuk, hogy kizárólag általános műveltséggel, kellő kifogástalan külalakkal, valamely speciális és lehetőleg zenei képzettséggel rendelkező fiatal filmszínésznőkre, illetőleg színészekre van szükség, akik teljes alakot ábrázoló fényképet mellékeljenek a részletes önleírást tartalmazó ajánlatokhoz, melyeket az „Erdélyi Élet” szerkesztősége továbbít.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

AZ ARADVÁROSI MOZIK

ELŐZETES JELENTÉSE

A borneói maharadzsa

A távol kelet rejtelmes titkai még sohasem jelentek meg olyan élethűen és teljes borzalmasságukban, mint ezen a filmen. Azonban nem kimondottan expedíciós felvételek cselekménynélküli sorozata, hanem egy drámai feszültségű történet csodás ábrázolása pereg le előttünk olyan környezetben, amelyet még sohasem láttunk.

Borneo szigetén, egy hatalmas őserdő kellős közepén pompás mesebeli, várkastély emelkedik: Maradu, a maharadzsa székhelye. Ide menekül féltékenységtől üzetve egy udós angol orvos, mert azt hiszi, hogy felesége megcsalja. Itt él hosszú éveken át a maharadzsa udvarában és ivásnak adja magát. Felesége mindenütt keresi, Borneóra is utána jön. Hogyan találja meg és viszi magával erről szól a film, bőséges alkalmat nyújtva Georg Melfordnak, a rendezőnek hogy a rejtelmes sziget szépségét és borzalmát vásznonra vetítse. Az őserdő ezer veszélye közepette halad céljai felé Randolph asszony kicsiny expedíciója 300 mérföldet hagyva maga mögött. Hirük jóval előbb megérkezik a

titokzatos Maraduba, mint ők maguk. Már várják őket a maharadzsza vademberei. Izgalmas jelenetek sorozata következik, a fényes palota minden ocsmánysága feltárul. Látjuk a tavat, melynek krokodilusoktól hemzsegő zavaros vizébe dobják a bűnös beenszülötteket. A cselekmény egy pillanatra sem akad el, mindig fokozódik a feszültség, hogy vé-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Jelöltek a Paramount — pályázatra

göl egy vulkán kitörés páratlan rémületében robbanjon ki Tombol a tüzhányó, égiszökik a tüz és füst, ömlik a fekete láva és elpusztítja a mesevárat minden lakójával együtt. Csak két ember menekül meg a halál torkából, hálát adva Istennek, hogy végre megpillanthatják a tenger végtelen kékjét.

Remek szerepek nyújtanak alkalmat a színészeknek a legnagyobb alakításokra. Az önfeláldozó, férjét kereső asszonyt Rose Hobart ábrázolja nőies bájjal, de férfihez illő energiával. Szépsége érthetővé teszi azt a nagy na

ta tást, melyet fehérekre és vadakra egyaránt gyakorol. Férjét Charles Bickford személyesíti meg, ép oly jól játszva meg a részeseges zül- lés, mint az emelkedett hősiesség megrázó jeleneteit. A maharadzsát sima külszianel és jól titkolt kéjvágyal játszva Georg Rn- navent, ez

FELIX BRESSART

IN

Der Herr Bürovorsteher

„Konto X“

Az aradvárosi mozgószínházak sláger műsorából a nagyszabású és elegáns művész, aki hihetővé teszi az őserdőben megteremtett magas kulturát. Sikerek ragyogó sorozata jelezte: Aradig a film utját és innen is csak dicsőséget aratva mehet tovább.

A lebegő szüz

Szöke Szakáll természetes humorát már sok filmen élvezhette a közönség és megálapíthatta, hogy a nagyszerű pesti színművész a világ legjobb komikusai felveheti a versenyt. Többnyire apákat és bajbakerült férjeket játszott olyan tökéletességgel, hogy bármilyen kis epizód szerepben is lépett fel, mindig feltűnt és mindig középpontjává vált a cselekménynek. Ez indíthatta a művészt és tisztelőit arra, hogy külön filmtársaságot alapítsanak, mely csak Szöke

Szakáll filmeket vesz fel. Ennek az új gyárnak első produkciója „A lebegő szüz“, mely a közeli napokban kerül színre Aradon, miután fényes karriert futott be a német és magyar filmszínházakban, mindenütt növelve Szőke Szakáll népszerűségét.

A kiváló magyar színész ebben a filmben egy agglégény nagybácsit atakit, aki mindent magára vállal és mindent elintéz. Magára vállalja unokaöccsei házasságtöréseit és hajlandó kézbesíteni egy majmot Hamburgban lakó nagynénjüknek. A nagy áldozatképesség természetesen bonyodalmak sorozatát idézi elő és mulatságos fordulatok labirintusába vezet. A „lebegő szüz“ tulajdonképpen egy artista

A denevér

Az aradvárosi mozgósínházak sláger műsorából

esetlenségével, komoly arccal és jót akarva tenni mindenkinek, de a bonyodalmak szövevényét mindig jobban összebogozva, hogy végül csak egy császármetszéssel oldhatja meg az egészet.

Az elsőrendű szereposztás bizonyítja, hogy a gyár nagy sikert várt már előre ettől a filmtől. Csatarendbe sorakoznak a közönség megnevettetésére a német filmművészet legjobb erői, hogy segítségére legyenek Szőke Szakállnak a feladatban. A közönség felderítésében itt látjuk a nők közül Lissi Arnat, Dina Grallat, Fee Maltent, Helen Steelst és Adele

szám neve, melyben egy artistanő a színpadon lebegve jelenik meg. A nevetés kitörésének nem lehet ellentálni, amikor a „szüz“ helyett Szőke Szakáll molett alakja jelenik meg lebegve a színpad felett. Pedig ez csak egy jelentéktelen epizódja ennek a bohózatnak, mely fordulatokban egyáltalában nem szükkölik. Szőke Szakáll randevura megy, majmot lop és üldöz egy városban keresztül, mindig szokott kedves

Sandrockyt, míg a férfiak csoportjából elég megemliteni Fritz Schutzot, Paul Kempet, Paul Westermeiert, Max Ehrlichet, Kurt Lilient. A rendezés Karl Boese avatott kezeiben van, aki olyan boszorkányos ügyességgel állítja be a mulatságos cselekményt, hogy egy pillanat szünetet, egy másodperc megállást sem enged, hanem komikumot komikumra halmozva viszi sikerre a bájos bohózatot.

Karamasoff testvérek

Tolsztoj után Dostojewski is megjelenik a filmen. Fedor Ozep, a Németországban élő kitűnő orosz rendező, aki Tolsztoj: Élő holttestét olyan megrázóan vitte a vászonra, most a másik irodalmi óriás, Dostojewski regényiből készített szcenáriumot. Egy igazi költő is segített neki ebben: Leonhard Frank, akinek műizlése meglátszik az irodalmilag zárt, egységes cselekményen, képek és párbeszédék pontos össze-

illesztésében. Kettőjük munkáját harmónikuson egészíti ki Rathaus Károly dr. rendkívüli zenéje. E három név elegendően magyarázza meg a film óriási sikerét a német filmszínházakban.

Clive Brook — Shanghai express

(Paramount) — Az aradvárosi mozgószínházak sláger műsorából

kerüli el a sablonos regényfeldolgozások hibáit. Nem akar sokat markolni és így nem fog keveset. Csupán a nagy regény egy részére szorítkozik, egy töredékére, amely drámái lüktetésű és lélegzet elállítóan izgalmas. Karamasoff Dimitri és az apja állanak egymással szemben és küzdenek egy lányért. Az ifju csókokkal, az öreg pénzzel, egészen addig, míg a harc csúcspontján az apa gyilkosság áldozatává esik. Ki a gyilkos? csupán ezt a kérdést oldja meg a film cselekménye, de így is csodás emlékművet emel Dosztojewski halhatatlan szellemének és fényes bizonyítékát szolgáltatja annak a magas nivónak, amelyre a német filmművészet felemelkedett.

A rendezőnek sikerült az orosz környezetet olyan tökéletesen visszaadni, mint még soha senkinek. Emberek sorsa és a természet hangulata csodás egységben forrnak össze. Ház, erdő és ut ép úgy beszélnek, mint a tömegképek, cigányok és iszákosok vad serege. A jelenetek az emberekből és a helyzetből nőnek ki és ezért a legmagasabb feszült-

ségre tudnak emelkedni, miközben az izgalom lihegő pillanatait váltják ki a néző lelkéből.

Fritz Kortner alakításában elevenedik meg az ifju Karamasoff, úgy, amint csak elképzelni lehet. Max Pohl játsza az öreget a nagy tehetségek egyszerű eszközeivel, de mindig szimpatikusan, meghatóan, sohasem mutatva a kéjéhes aggastyán visszataszító arcát. Ana Stén a lány, akiért

A lebegő szüz — Az aradvárosi mozgósínházak sláger műsorából apa és fiu vetélkednek. Ha látjuk, megértjük a rettenetes szenvedélyt, mely feléje hajtja a férfiakat. A titkok ismeretlen mélysége világít szemeiből, melyért még ölni is érdemes.

A levegő hősei (Dirigible)

Ennek a filmnek hősei nem háborus hősök, akik ember ellen harcolnak és embert ölnek, nem a pusztulás és pusztítás démonai, hanem a technika, az emberi haladás hősei, a tudomány fáklyahordozói. A harc a repülőgép és a hormányozható léghajó vetélkedése, amelyben ember és gép vállvetett erővel küzdenek a tomboló természet hatalma ellen. A mai kor történelmének legmodernebb fejezete pereg le előttünk: a felfedezések, az óceánrepülések, a világrészek közötti légi közlekedés megoldásának vajudó korszaka. Közben előttünk folyik le a levegő hőseink magánélete, meleg barátsága és kitartó szerelme is, mert ezek a lelki talajdonásá-

gok avatják az egyszerű pilótákat igazi hősökké: az emberfeletti ember mintaképévé.

Férfiak, ég és föld között, vizen és szárazon, a pusztító elemek gigászi játékában mindig teli energiával, tántoríthatatlanok és megfélemlíthetetlenek, teli kacagó életörömmel és kalandvággyal: ilyenek a levegő hősei. Ember és gép szélben és viharban törődik össze, olvad acéllá, sziv és motor egy rohanó előréért dobog, vér és olaj egyaránt az életerő diadalindulóját zengi szédítő tempóban, lüktető ritmussal ebben a játékban.

Szenzáció szenzációt követ. A légi akrobatamutatóványok után nyomban egy technikai csodát látunk: hogyan lehet egy mozgásban lévő repülőgépet a haladó léghajóra erősíteni ezer méter magosságban. Azután következik egy borzalmas vihar, mely a tengerbe nyomja a hatalmas léghajót. Ejtőernyők szállnak a zivatarban, óceánjáró hajók közelednek és kimentik a tátongó hullámsírból az utasokat. Még mindig nem elég Capra Franknak, a rendezőnek! Elindítja a repülőgépet a délsarki hegység gigászi csucsain át az ismeretlen polus felé, bemutatja a gép lezuhanását, elégsét, utasai szenvedését a sarki hidegben, végül megmentésüket az új típusú Z. R. III. léghajóval. A légi katasztrófák ábrázolásánál pontosan követi a nagy amerikai léghajó tényleg megtörtént szerencsétlenségének leírását, sőt az amerikai Egyesült Államok légi haderejének támogatásával ugyanazon típusú léghajóval játszhatja el a tragédiát. Az expedíciós résznél felhasználja a Nobile expedíció naplóját, végül a megmentés jeleneténél a legújabb német gyártmányú amerikai léghajót alkalmazza. Természetes, hogy a szereplők kiválógatásánál is ilyen gondossággal járt el. Az ismert és hírneves repülőtiszteken kívül a főszerepeket Jack Holt és Ralph Graves alakítják, a női szerep a bájos Fay Wray avatott kezeiben van.

Bárki meggyőződhet, hogy az Aradi Butorkészítő Iparosok Szövetkezetében

(v. Atzél Péter-uca a színházpénztárral szemben) — a legkényesebb izlést is kielégítő, művésziesen szép, garantáltan elsőrendű kivitelű butorok kaphatók,

soha nem létezett olcsó árakban!!

Psychoanalizis

Az idegornosnál megjelent a héten egy hölgy és bemutatkozott:

— Hirsenfels Alfonzné vagyok.

Parancsoljon, asszonyom.

Önagysága könnyek között adta elő, hogy férjének időközönként szörnyű kényszerképzetei vannak. Bebeszéli magának, hogy nagy értékű ékszereket loptak el tőle és úgy dühöng, hogy a személyzet csak a legnagyobb erőfeszítéssel tudja megfékezni.

Az idegornos pontosan végighallgatta Önagyságát és aztán így szólt:

— A férjét okvetlenül személyesen kell látnom és beszélnem kell vele. Valamilyen ürüggyel csalja ide asszonyom.

Önagysága ezt megígéri, elbucsuzik és egy taxin az egyik ismert ékszerüzletbe hajtat. Ott az idegornos feleségének mutatja be magát, kiválaszt egy értékes ékszert és megkéri a főnököt, adjon melléje egy megbízható alkalmazottat, azzal majd a férjéhez mennek és ha az ékszer a férjének tetszeni fog, megveszik.

Az ékszerész az alkalmazottját bizza meg, hogy a hölgyet elkísérje és azonnal el is mennek az idegornos rendelőjébe. Önagysága a várószobában magához veszi az ékszert, megkéri az alkalmazottat, hogy várjon egy percre, míg férjének az ékszert bemutatja.

Az orvosnál elmondja, hogy férje kinn van a várószobában, majd egyedül hagyja őket és a rendelő másik ajtaján távozik.

Az orvos bekéreti a kinn várakozó fiatal embert és eleinte közömbös dolgokról beszélget vele, hogy a lelkivilágát egy kicsit kiismerje.

A fiatalember egyre nyugtalanabb lesz és hirtelen az ékszerek után érdeklődik, ebben a pillanatban az orvos elérkezettnek látja az időt, hogy megkezdje a gyógyítást és mindenekelőtt meggyőző szavakkal próbált ráhatni. Nyugodt és határozott hangon modja:

— Kedves barátom, ezt az ékszerdolgot egyszer és mindenkorra ki kell vernie a fejéből, Önnek sohasem volt ékszere és nem is loptak el Öntől semmiféle ékszert, az csak amolyan fixa idea, nem is szabad többet gondolnia rá.

De a fiatalember nem igen nyugszik meg, felugrik, elkezd ordítani és rendőrért kiabál. Az orvos erre megnyom egy gombot bejön egy ápoló, kényszerzubbonyba rakják, hideg tus alá állítják és bedobják egy gummicellába, ahonnan csak késő este az ékszerész közbelépésére szabadul ki.

Önagyságát és az ékszereket keresik.

Mosolyország

— Mit szól a közvélemény ahhoz, hogy Goga kilépni készül a Néppártból?

Kohn éppen üzleti útján van, egy vidéki városka szalodájában édes álmát alussza. Éjszaka tizenkét órakor szörnyet hozza a táviratkihordó egy távirattal, melyben ez áll:

— Feleséged meghalt, temetés holnap.

Kohn, miután elővasta a táviratot, falnak fordul, magára huzza a paplant és felsóhajt:

— Aj, wie wer ich mich morgen kränken!

— Egy névtelen kis kormánypárti képviselő haragosan kikelt — Jorga védelmére — az egyetemi tanárok ellen. Vajjon mi indította erre?

Rabiválasztás van, mindenki rászavaz az egyetlen jelöltre, csak a falu kis susztere mondja, hogy nem, neki nem kell ez a rabi.

Mikor vége van a választásnak, a rabi magához hivatja a kis susztert és megkérdezi, hogy mi kifogása van neki ellene?

— Tulajdonképen semmi, — mondja a kis'suszter.

— Hát akkor miért szavaztál ellenem?

— Mert ha én is igennel szavaztam volna, tudná-e a rabi, hogy egy ilyen rongyos kis suszter, mint én, egyáltalán a világon van?

Bessie Love — Metro-sztár

Naponta 1000 levelet kap

— Minden cikkért írója felel. Az „Erdélyi Élet“ hasábjain belyet talál minden közérdekű esemény. Belső és külső munkatársaink mindenről az igazat és csak az igazat írják. — Nem igazat írni nem szabad.

NYILTTÉR

E rovatban közöltékért nem vállalunk felelőséget

PUBLICAȚIUNE

Se aduce la cunoștință generală, că Primăria Municipiului Arad, în ziua de 18 Martie 1932, ora 11 a. m. va ține în biroul Serviciului economic, camera Nr. 59 a doua licitațiune publică cu oferte închise și sigilate, pentru concesionarea pe termen de 3 ani a dreptului de scormonire a gunolului adunat depe teritorul orașului.

Licitațiunea se va ține în conformitate cu Art. 88-110 din legea contabilității publice, a regulamentului O. C. L. și normele de licitații în vigoare.

Toate persoanele cari vor lua parte la licitațiune vor depune pe lângă ofertă și o garanție de 5% din suma oferită, în numărar sau hârtii garantate de Stat (anexându-se un borderou despre proprietatea personală a efectelor) iar oferta se va face numai în condițiunile caetului de sarcini, care poate fi văzut în camera Nr. 59 a primăriei între orele 11—1 în fiecare zi de lucru.

Arad, la 4 Martie 1932.

Primăria Municipiului Arad
Nr. 6.548/932

Spitz Sándor bankbizományos Arad, Str. Eminescu (Deák F.-u.) 8. Külföldi pénzek vétele és eladása legkedvezőbb árfolyamon. Külföldi átutalások. Hitelközvetítések. Román osztálysorsjegyek eladási helye. Előjegyzéseket osztálysorsjegyre már most elfogadok. Vidéki megbízások pontos elintézése. I. osztály huzása április 23. 24-én. Eredeti árak: Egész 1000 lei, fél 500 lei, negyed 250 lei, nyolcad 125 lej. A felszámolásban levő Aradi Ipar- és Népbank pénzváltó üzletében általam eladott 12672 sz. magyar osztálysorsjegy **600.000 aranykoronát nyert!!**

FONTOS TUDNIVALÓ!

Magán- és közokiratait

**MITRA I.
SÁNDOR**

az aradi kir. törvényszék hites fordító és tolmácsánál fordíttassa román nyelvre. Kész fordításokat hitelesít! Iroda: Arad, Bul. Reg. Ferdinand 5. (az udvarban) Arad-Csanádi Bank-palota.

Órát, ékszert, aranyjeggyűrűt legelőnyösebben vásárol:

CSÁKY-CÉGNÉL

A R A D, A LUTHERÁNUS TEMPLOMMAL SZEMBEN!
(ÓRA- és ÉKSZERJAVÍTÁS, ELSŐRANGU KIVITELBEN.)

1 drb. zseblámpa elem

10.— Lei viszonteladónak kedvezmény **Samburánál** Bul. Reg. Ferdinand **35.**

Szaküzlet optikai és finom solingent aczel-
árúkbán: h-retvák, oilók stb.

K Ö S Z Ö R Ü L D E,

Orthopaed készülékek és műlábak készítése.

Tejnor Ferenc és Tsa

Optikus és késmüves. Arad, Piața

Avram Iancu Szabadság-tér No. 21.

Vidéki urinőknek

legkényelmesebb, ha ruhájukat

K R E B S

festő és vegytisztítóhoz viszik,
közel a villamoshoz és a vidéki
autóállomással szemben van.

Arad, volt Boros Béni-tér
51. Fiók: v. Deák Ferenc-uca.

Hirdessen

az „Erdélyi Élet“-ben!

A „REGGEL“

kiadóhivatala fokozottabban óhajtja t. olvasótá-
borának érdekeit szolgálni, ezért kéri, hogy

ha valaki előfizetni akar

ha valakinek címváltozása van,

ha nem kapja a lapot,

ha a kézbesítő körül panasz van:

forduljon rögtön a „Reggel“ kiadóhivatalához Arad, Str. M. Nicoara 1.

Színházi, estélyi ruhákat fest, vegyileg tisztít

KNAPP

volt Weitzer-uca 11.

gőz- és villanyerőre
berendezett vállalata

volt Magyar-uca 10.

Muzsaynál

színházzal szemben

Öltöny, télikabát

Trench-coat

Nem gyári áru! Minden darab
saját készítmény! Mielőbb bár-
hol vásárol, keressen fel. Mercur
iparos bevásárlási könyvre
6 havi hitel.

Mindennemű

fűszer- és csemegeárúk

legjobb minőségben, legolcsóbban

ÉLES

fűszer- és csemegeüzletében

**MINDEN HÁZNÁL
LEGYEN**

HA NINCS, AKKOR VEGYEN!

Vásárolja meg azt a csövet,
amelyre szüksége van, mert
egyenkénti vásárlás esetén is

rádióamatőrök 50% rabatot

élveznek. Minden szaküzlet-
ben kapható. Gyári lerakat
és VEZÉRKÉPVISELET:

Hirschmann Károly

A R A D, STRADA GHEORGHE LÁZÁR No. 17.